

Do you need help resolving a concern? Information about support persons and advocates

Wic kuwoony bi ka diir yiin cok thök apiath?

Wël ke lëk jam në kuwoony de koc ku koc ye kööc në nyin ke koc kök yiic

Yenë kë ye koc nyuöth kân e bëi, mëdhiëth, dumuuk, koc ke kuwoony ku koc ye kööc në nyin ke koc kök yiic kuwoony bikë luwoi de raan de kuwoony ku raan ye kööc në nyin de raan dëtic deet (nyic) ku në dhöl lëu bi ke kony në jam ka në luël benë kë diir koc në thukul lueel, ka të yenë guel luwoi thïn.

Koc kök aa ye luël de këdhal keek ka në jam kenë thukul në këdiir keek thukul yök ke rilic. Alëu bi piath ba raan dët peei thiëëc bi yiin kuwoony në yekënë.

Guööt de raan ye runke 18 ka tö nhial alëu bi tö ke ye raan de kuwoony enoŋ mëdhiëth, dumuk, menh de thukul ka raan baai. Mëdhiëth, dumuuk, miith ke thukul ka koc baai aa lëu eya bikë koc nyic (ŋic) luwoi yenë raan kööc në nyin de raan dët bi wëtde lueel në ajuiir (aguiir) ke kuwoony.

Dipäätmen alui arëët bi ka diir koc në thukuul ke NSW cok thök apiath tēden tö en thïn ke thïn të lëu en rot. Ku dët eya, ajuieer (aguiëer) de onlaany de dipäätment ye col [poom de guel](#) alëu benë luui të wicë/kwoorë yeen bi guel yeet nhial.

Na tö wët de guel ke ciï lëu bi cok thök apiath tēden tö en thïn, ke raan de kuwoony ka raan ye kööc në nyin de raan dëtic alëu bi kony bi luoi de guel cok piolic. Yekënë anoŋic kuwoony ku kööc kenë raan lëu rot bi deetic menë ke:

- dhöl yenë jam kenë thukul luwoi thïn apiath
- dhöl bi biwoth në të benë këdiir raan ka guel luwoi thïn
- kaam lëu benë këdiir raan ka guel luwoi thïn jot (lööm)
- yeŋö bi tuöl në yekënë cok ku ye nen
- yeŋa ye tiŋ na noŋ ka kwoor (wic) bi ke thiëëc ka këdiir raan në dhöl bëne luui thïn
- Kë bi looi na tö raan ci këdiir een ka guel bëi ciï piöu mit kenë dhöl cenë yeen luwoi thïn ka të cen thök thïn.

Raan de kuwoony ka raan ye kööc në nyin de raan dëtic aciï lëu bi cok lui ke ye raan de wëer de thok. Na wic raan de wëer de thok bi tö në amet yiic ka të thiëëcë koc thook, ke thukul alëu bi ajuieer bi röŋ looi. Na tö raan de wëer de thok, ajuiir ke wëer de thok aa lëu bi keek yök aŋeer ka në dhöl onthait lëu bi tö të jicemë thïn ka në dhöl de bidiyo ka telepuun. Thiëc thukul ke amat ŋoot këcë guo jock.

Të ŋootë raan de kuwoony ka raan ye kööc në nyin de raan dëtic ke këcë guo bën thïn, alëu bi piath bi kë yekë looi takic- töukë etëën ke luwoiden yetök e bikë kuwoony ya yiëk koc ku bikë kööc kenë raan wic kuwoony, ka töukë ke kek ye koc ke kuwoony bi këdhal raan cok thök apiath?

Luwoi de raan de kuwoony

Raan de kuwoony e raan ye runke 18 ka tö nhial ye kony bi kë gueelë cok thök apiath në dhöl yen kony në biäk de ka bi luui ku ka ke duöt piöu (tän ye raan rot yök në yepiöu) enoŋ raan guel. Raan de kuwoony alëu bi:

- tö amet yiic
- jam në amet yiic na noŋ (tö ke) wël thiääk kenë kë loi rot jicemë thïn
- koc lëk kë looi jam në ka wic raan keek ku ka ye adöoc ke raan dët
- bi cänh cieth jam ka luk (wët jicemë thïn) looi bi deetic apiath
- koc lëk kaam benë kööc thïn të looië amat ago raan kuwoony ku bi lëk kë bi looi/lueel ka kuwoony
- jam (muwoŋ) kenë raan guel në kaam të looië amat, të ci ke yeen thiëëc
- wël lueel keek gät piny
- kony në dhöl benë kë ci mat looi luwoi thïn.

Raan de kuwoony alëu bi naŋ ka thiëëc keek ku bi wël ke lëk lueel. Acit men, na tö ke në kë loi rotic ku nyic (ŋic) në kë ci tuölic, ka na noŋ kë nyic në dhöl ben thök apiath.

Na tö raan kääc në biäk de löŋ thïn ke ye raan de kuwoony, apiath bi raan wën guel jam në yenhde yetök.

Raan de kuwoony atö bi luui ke ye cäät ka bi tö ke ye raan bi koc lëk dhöl benë jam ciëth thïn bi thök apiath.

Acii piath bi raan de kuwoony wët ci raan guel lëk een menë ke ci raan guel lëk een - luwoi de raan de kuwoony e bi raan guel ka raan noŋ këdiir een kuwoony bi wël adöcke lueel yetök.

Luoci de raan ye kōōc nē nyin de raan dētīc e bō ayeer

Raan ye kōōc nē nyin de raan dētīc e yāth ayeer e raan ye runke 18 ka lo nhial cī lōŋ yiēk yic bī jam nē biāk de raan noŋ kēdiir een ka guel, bī dhōl benē wēt thōk apiath kuony nē biāk de ye raanē. Yen ye raan kān alēu bī tō ke bō enoŋ ajuieer de lōŋ yenē raan nyic lōŋ kōōc nē nyin de raan guelic.

Nē kājuēc yiic keek aa ye luui kenē raan ye kēdiir een bēi nhial cīn en riēl ben jam apiath ka bī kē wīc bī lueel lēu yetōk nē luoi apiath. Dēt nē wēt tō thīn eya nē dhōl benē ye kuōny kān yiēk een ke ye raan de kuōny, raan ye kōōc nē nyin de raan dētīc alēu eya bī:

- guōt de kuōny mat thīn nē jam thiāāk kenē guel, ku
- bī gam nē kē bī looi ka kēcē looi.

Luoi kenē thukuul- kā kōk bī kuōny nyuoth

Aye thukuul wīc bī kādhal kōc ya tīŋ ku cōk keek thōk apiath tē cīn gāū nē biāk thīn. Ayeku lēk mēdhiēth, dumuuk, kōc ceŋ baai, kōc ke kuōny ku kōc ye kōōc nē nyin ke kōc kōk yiic bīkē luui etōk kenē raan tēk nē kērilic ku kōc ye kōōc nē nyin de thukulic. [Kā ke kuōny nyuoth kōc tē yenē kā diir raan ka guel luoi thīn apiath](#) alēu bī ya yen dhōl benē yeen juōk thīn.

- Alēu bī kony bī raan yehom tāū nē wēl wēn thiāāk kenē kēdiir raan ka guel ku tē cen thōōk thīn enoŋ mīth ke thukul.
- Jam ke thek kōc ku ye lodū.
- Agut mēn ke raan ye runke 18 ka tō nhial alēu bī tō ke ye raan de kuōny ka raan ye kōōc nē nyin de raan dētīc enoŋ raan noŋ kēdiir een ka guel, thukul alēu bī tak bī cīe lui kenē raan cī cāk na noŋ kē nyic apiath benē yeen cīe lōm. Cīt mēn, na tē yenē yeen tīŋ ku ye gam mēnē ke raan alēu bēn kenē kē bī pial e guōp riōōk ka kē bī kōc yōm bēi enoŋ kōc kōk, ka tē ye lōŋ ye yeen yiēk yic adōōcde nē wēl ke lēk ke meth acī lōŋ gēl bī keek cīe yāth ayeer.
- Nē yān juēc yiic, e raan tōk yen aye cāk bī luui nē ajuieer ku bīi nhial de kēdiir raan ka guel. Nē thukuul yiic, yekēnē alēu bī ya bāny de thukul ka raan tōŋ de dupiōōc ke thukul.
- Alēu bī thukul lueel bī raan dēt tō nē amēt yiic bī dupiōōc kuony ke ye raan nyic kāŋ mat thīn nē jamic, bī daai ku bī piŋ, ka bī wēl luel keek gāt piny.
- E ke tē kēcē yeen gam, kā cī keek lueel kedhia nē wēt de guel ku tē cenē wēt bēn thōōk thīn aa bī dhiil tō e ke cīi keek bī yāth ayeer enoŋ kōc kōk (bī wēl tō e ke mony keek).

Anoŋ akōl kōk yen raan cī cāk ke ye raan de kuōny ka ye raan ye kōōc nē nyin de raan dētīc cīi lēu by yen ye raan piath arēt bī kē luel cōk bī thōk apiath. Cīt mēn de:

- Tē ye raan de kuōny ka raan kāāc nē nyin de raan dētīc tō ke noŋ kē rek een kenē wēt jīēmē thīn ku tō ke cīi lēu ke bī luui apiath nē biāk de raan noŋ kēdiir een ka guel bēi.
- Na tō tik/moc ka raan baai ye yōk ke ye raan de kuōny ka ye raan ye kōōc nē nyin de raan dētīc, ke yeen abī dhiil muk nē kōc nhīim mēnē ke wēl tō nē rin ke raan aa lēu bī keek lueel tē de amat mēnē ke yeen e tō ke lēu bī tō ke kuc ye raan kān.

Amēt ku jam alēu bī puōl na cī raan bēn ke ye raan kuc kāŋ ye kōc riir nhīim ku nē dhōl cīn raan lēu bī kē looi gam. Duciēŋ rēec cīn raan lēu bī yeen gam alēu bī yic naŋ kē kāk ku aa cīe bī pēk nē keek kepāc:

- jam cīnic athēek ka jam de lēt noŋic jam nē wēl rēc ye kōc rac gup ku jam wēl ye diāār dhōl ku yōōr gup
- kā ke tōŋ ku agōth ka ye kōc cōk riōōc cīt kā ke ye kōc yiēk yāntōōk ku kā nyooth tōŋ
- ye amat nyaai (yāth) wei nē kē yen jīēmē thīn
- jam rēec cīi piath ku cīnic yic ye kōc gōōu abac (epath)
- bī kā luel keek nē amatic bī keek dōm nē kā ke elektonik (makāna ye kā luel keek dōm) ke kēcē gam nē kōc kedhia tō nē amatic ka nē cōt nē telepuun.

Wēl ke lēk kōk

Ba wēl ke lēk kōk yōk ke yī tīŋ [kā nyuoth kōc dhōl benē kēdāŋ luoi thīn apiath ku wēl lēk yīin kē ba looi bā guel bī tiam looi ku dhōl nyuoth kōc tē yenē guel luoi thīn nē kā thukuulkuo.](#)

Ajuieer de wēēr de thok

Jam wenē thukul na wīc ba wēl kōk ke lēk yōk. Na wīc bī raan de wēēr de thok yīin kuony ba jam wenē thukul, ke yī cōl 131 450, lēkkē ye thoŋ yīndī yen wīc ku thiēc raan lui tē de telepuun bī thukul yuōp. Raan lui tē de telepuun abī raan de wēēr de thok bēi onlaany bī yīin kuony nē jamdu. Yīn cīi bī thiēc wēu nē ye ajuieer kān.